

Orální infekce a revmatická onemocnění – editorial

Lenka Roubalíková

Katedra dentální LF MU Brno, přednostka doc. MUDr. Lenka Roubalíková, Ph.D.

Komentář k | Editorial on

Procházková L et al. Orální infekce a revmatická onemocnění. *Vnitř Lék* 2013; 60(2): 128-133.

Článek se věnuje vysoce aktuální problematice souvislosti mezi orálním zdravím a systémovými onemocněními. Již mnoho let je dutina ústní považována za obraz celkového zdraví organismu. Velká pozornost byla a je věnována vzhledu hřbetu jazyka, který je pokryt specializovanou sliznicí. Keratinizující epitel nitkovitých papil vytváří typický vzhled hřbetu jazyka a mění se při řadě onemocnění (choroby trávicího traktu, karence vitaminů a železa, intoxikace, alergie, infekční nemoci). Vysoká taktilní citlivost jazyka a chuťové pohárky ve stěnách hrazených papil představují důležitou obrannou linii proti možným škodlivinám. Také situace v dutině ústní má vliv na celkový zdravotní stav. Jde především o působení orální mikroflóry. Mikroorganismy jsou přítomny ve slině a kolonizují povrchy – slizniční plochy dutiny ústní i plochy zubů vytvářející biofilm. Je známo, že biofilm je komunita mikroorganismů, které si navzájem prospívají a mohou si předávat i genetickou informaci. Odolnost mikroorganismů biofilmu proti antiseptikům je několikanásobně vyšší v porovnání s citlivostí mikrobů v planktonické formě. Buňky dlaždicového epitelu deskvamují, a tím se slizniční povrchy biofilmu průběžně zbavují, na zubním povrchu je ale situace jiná. Biofilm zde nemůže být přirozeným mechanismem odloučen, lze jej odstranit pouze mechanicky. Samoočišťování pohyby jazyka, rtů a tváří spolu se stírávým efektem stravy nedostačuje, nutné je čištění zubním kartáčkem. Při nedostatečném čištění zubů biofilm narůstá a přibývá v něm anaerobních mikroorganismů. S přibývajícím časem je také větší pravděpodobnost kolonizace bakteriemi způsobujícími zubní kaz a onemocnění parodontu. Zatímco etiopatogeneza zubního kazu je relativně jednoduchá, při vzniku parodontitidy spolupůsobí autoimunitní mechanismy rozvíjející se u geneticky predisponovaných jedinců.

Fakt, že orální patologické procesy zánětlivého charakteru mohou vést k poškození vzdálených orgánů, je znám již po mnoho desetiletí. Za fokusy odontogenního původu byly považovány po mnoho let hlavně tzv. granulomy – chronická periodontitida (apikální

parodontitida), později další ložiska chronického zánětu jako *dentitio difcilis chronica* a posléze i parodontitida (zánět marginálního parodontu). Fokální infekce se považovala za vzácnou a obtížně prokazatelnou. Současně však panoval názor, že mechanismus působení fokusů není zcela vyjasněn a že se zde mohou uplatňovat i imunitní procesy. Dalším pojmem, který vstoupil do povědomí odborné veřejnosti, je metastatická oportunní infekce, tj. postižení vzdálených orgánů mikroorganismy dutiny ústní u pacientů s potlačenou imunitou. S rozvojem znalostí o tvorbě a složení biofilmu, poznáním souvislostí mezi výskytem parodontitidy a kardiovaskulárních onemocnění a především s pokroky v oblasti molekulární biologie a genetiky byly položeny základy současnému intenzivnímu výzkumu vztahů mezi orální infekcí a celkovými onemocněními včetně revmatických. Ve stomatologické praxi se dnes již rutinně provádí odběr obsahu parodontálních chobotů za účelem detekce parodontálních patogenů. V případě pozitivního nálezu následuje subgingivální ošetření (odstranění subgingiválního zubního kamene, rozbití biofilmu, odstranění povrchové vrstvičky infikovaného kořenového cementu). Subgingivální ošetření ostrými kyretami nebo speciálními ultrazvukovými koncovkami se provádí v odpovídající antibiotické cloně. Výsledkem bývá výrazné zlepšení až vyhojení parodontitidy. Je pravděpodobné, že toto ošetření vede i k ovlivnění celkových onemocnění, které mají s orálními patogeny souvislost. Uvedené skutečnosti ukazují na stále vzrůstající význam mezioborové spolupráce v medicíně. Článek Orální infekce a revmatická onemocnění, je toho jednoznačným dokladem.

doc. MUDr. Lenka Roubalíková, Ph.D.

✉ lroubalikova@gmail.com

Dentální katedra LF MU, Brno

www.muni.cz/med

Doručeno do redakce: 17. 9. 2013